

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt III. Lunensis sermo ad Legatos de Praesulibus destinandis
emendationi disciplinae, habito nationum respectu in eorum numero; & de
ijs, quae ipsis apud Pontificem imputarat; & de Principibus ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

Lunensis sermo ad Legatos de Præsulibus destinandis emendationi discipline, habito nationum respectu in eorum numero; & de ijs, quæ ipsis apud Pontificem imputarat; & de Principibus laicis reformandis. Legatorum animaduersiones de suspensione aut absolute Synodi. Noui Lunensis motus. Oblata amplissima à Venetis Oratoribus. Sententia Patrum selectorum, ad absoluendum Grimanum Patriarcham lata.

DVM hæc Romæ agebantur, detulerunt Oratores varias appendices mutationesque, à varijs expetitas in digestis ac perpen-
 sis morum correctionibus; quarum rerum syllabum ar-
 bitror molestiæ futurum lectoribus, non infinitarum rerum propo-
 sitarum notitiam, sed præcipuarum, quæ discussæ sunt, cupientibus.
 Inter Oratores Lunensis vetus postulatam ardentissime iteravit, vt pro singulis nationibus par Patrum numerus designaretur, qui Canones concinnarent, & sententias colligerent. Nec Præsides remissius obstitere, clypeum illum attolentes, quem validissimum experiebantur aduersus varia Hispanorum vehementia postulata in huiusmodi contentionibus, hoc est, contrariam consuetudinem non solum reliquarum omnium Synodorum, exceptis aliqua ex parte Constantiensi ac Basileensi, sed eiusdem Tridentinæ sub Paulo ac Iulio. Quapropter cum ad eodẽ vrgeret Rex, vt tres illæ conuocationes tamquam vna Synodus declararentur, & præsens tamquam præteritarum continuatio, postulandum non esse ab Rege Oratore, vt prætermitteretur, ac tacite damnaretur mos in ipsis adhibitus. Id si fieret, ansam porrectum iri ad impugnandas Constitutiones firmatas non solum illis temporibus, sed etiam post postremam conuocationem, quasi modo non legitimo sancitas; ac proinde ad euertendum funditus illud ædificium. Vsq̃ ad eodẽ præmeditari oportet in ciuiliū rerum tractationibus, perinde ac in disceptationibus scholasticis, quidquid ex vniuersali quodam principio sequitur, antequam ad ipsum affirmandum deueniatur. Adiecere, Italiam non itidem atque Hispaniam & Galliam ab vno Principe possideri, sed à pluribus, cunctisque in pretio habendis; adeoque fieri non posse, vt destinato modico Italicorum Episcoporum numero, suam quisque partem ex Italicis Principibus sibi debitam obtineret. Denique, vt conflatis tribus quartis Concilij partibus ex Præsulibus Hispano Regi subiectis,

Litteræ Legatorum ad Bortom. 6. & 8. August. 1563.

subiectis, mirum esse non debebat reliquis coronatis Principibus, obtineri ab illius Episcopis maiorem quam ab ipsorum Episcopis potentiam; ita cum Synodi maior pars Episcopis Italicis constaret, iniquum haud existimandum reliquis nationibus, si praevalerent Italici, pro eo quod accidit in cunctis corporibus; cum praesertim singulorum membrorum postulata propositionesque audirentur. Hoc colloquium non sine verbis immoderatis, & non plene circumspectis ex parte Lunensis habitum est. Et quoniam is affirmabat, in eo postulando regnantium ministros, & Lotharingum etiam convenire, Legati ne id verum esset veriti (non quidem ex praesenti Gallorum Oratorum voluntate, sed ex antiquis mandatis, a quibus utpote a non reuocatis, numquam secedere ausi fuissent) censuere, se ad eam necessitatem redactos, ut sacram anchoram adhiberent: & fidenter responderunt, Antequam nouitatem tam noxiam pateantur, se discessuros fuisse, abrupto Concilio.

2 Illi colloquio inter Oratorem ac Praesides non adfuerat Nauagerus, quippe infirmae corporis valetudine. Quare voluit Lunensis cum eo seorsim colloqui, & iteratis iisdem rebus, de quibus cum collegis disputarat, conquestus est, se dilationis auctorem credi: ad quod refellendum haberi in quadam epistola Philippi Regis, ad se paulo antea delata, quosdam proposuisse Regi, a Synodi diuturnitate discrimen aliquod inferri posse regis Privilegijs; sed parum id Regem laborare, tum quia tam firmiter ea stabilita fuerant, ut nullus esset timori locus; tum quia quidquid euenisset, studium vniuersalis boni, cautioni propriae utilitatis a se anteferretur. Quamobrem argumentabatur Lunensis, potius ex norma utilitatis oportere ut a Regis ministris rebus expediendis opera nauaretur; progressum igitur a se neutiquam retardatum iri, dummodo festinatio in solertiam abiret, opera plurima breui praestita, non in socordiam, omisis necessarijs, cui semper omni studio reluctari & debebat & volebat.

Nauagerus, ut hominem adigeret ad se magis purgandum operis fructu, quam sterilitate sermonum, respondit, Exaudiri quidem de illo huiusmodi famam, ob quam quantam Nauagerus ipse tristitia affectus fuerat, tanto nunc affici solatio ex contraria Lunensis affirmatione; & sane confidere se plene gauisurum operis experimento & oblectamento.

3 Hinc sermo conuersus ad Principum laicorum emendationem, quam capita Oratoribus a Legatis tradita continebant. De hac Lunensis dixit, se noluisse in suo scripto respondere; sed videri sibi
consen-

1. ac
Urict.
II.

1563. consentaneum rationi, ut prius absoluerentur in Synodo argumenta magis digesta, & adeò ampla, ut nullam temporis iacturam passis Patribus, liceret illud Oratoribus concedere ad captandam notitiam à suis Principibus, primarijsque administris, de consuetudine ac rationibus cuiusque Regni.

At Nauagerus, Duas hasce emendationes seiungendas non esse, quarum vna absque altera nimis eneruis euaderet, nec onera grauiissima tolleret, quibus Episcopi querebantur ipsorum potestatem præpediri. Atque ad hanc rem comperio aliàs Moronum dixisse, Dignum non esse, ut reformatis Ecclesiasticis, & prorsus intactis laicis, suaderetur hominibus, eos tantummodò esse deformatos, hos verò intaminatos.

Questus etiam est Orator de antea Sessione, obiecitque, Cunctas nationes optauisse, ut declararetur vnde procederet Episcoporum institutio; duas verò nationes, Quibusnam præpolleret Romani Pontificis potestas; nimirum, Italos & Hispanos, Gallis solum repugnantibus: & tamen priorem fuisse prætermittam, aduersus quam omnes nationes, alteram, aduersus quam binæ, suffragiorum copiosissima, cupiebant. Ad id respondebant Præsides; Quin ex recenti facto confici posse, quantum in ipsis concordia amor valeret, quando repugnantia nationis vnica, eiusdemque suffragiorum minus potentis ipsos continuerat, ne res tanti momenti ad Romani Pontificis vtilitatem definiretur: postea verò eam omisâ, haud condecens visum esse de minorum Præsulum potestate declarationem haberi, cum caput præcedere debuisset, de quo Italos cum Gallis conuenisse, adeoque iustæ querelæ causam non suppetere, quod ex Hispanorum dumtaxat sententia ac voto non fuisset ad eam definitionem deuentum.

Non desistebant Legati * in ædes Moroni conuenire, duobus reliquis Cardinalibus aduocatis, ibique res ab Oratoribus adnotatas expendebant, quò redigerentur in eam formam, quæ graues in cœtu contentiones declinaret. Verùm accepto interim Româ exemplo litterarum, quas Lunensis ad Pontificem & ad Auilam scripserat, criminationibus in ipsos plenas, quasi per cohortationes, per minas, per pollicitationes suffragia captarent, statuerunt initio acriter cum eo colloqui per eam opportunitatem quâ illi deferenda ab ipsis erat epistola Pontificis, eidem respondentis. Hæc autem dictata fuerat antea Romæ, multis rationibus referta, adeoque aliquo etiam aculeo spinosa, ut in eiusmodi contentionibus vsuuenit: postea mutato consilio Pontifex simpliciores in formam

* Litteræ Legatorum ad Borrom. 11. 12. & 16. & scriptum Vicecomitis ad eundem 16 Augusti. 1563.

mam redegit, ac prioris formæ exemplar^e ad Legatos misit, quòd 1563.
 expressos in ea sensus in rem suam adhiberent voce, quæ censuræ
 minùs est obnoxia, & plus toleratur quàm calamus, cuius opus
 magis deliberatum, & suâ naturâ magis permanens existimatur.
 Pontificem imitati, mentem quoque Legati mutarunt: & quo-
 niam consilia minùs feruentia sunt solidiora, maluerunt vt ira
 ex amore priuato cederet boni publici charitati. Quare non mo-
 dò suam offensionem dissimularunt, sed quod ipsis à Pontifice
 suppeditabatur temperarunt, & optimam præ se ferentes opinio-
 nem studij in Lunensi, ac vicissim testati, Pontificem inflammato
 animo ferri ad sanctum illud opus, neque cohortationibus indige-
 re, studuerunt eum certum reddere, se pariter affectos esse, qui
 diu noctuque non nisi ad exquirendas planas ac faciles vias in-
 cumbebant, quibus ad tot laborum metam Patres deducerent. Ad
 id cogi ab ipsis frequentissimos cœtus, aliasque operosissimas in-
 dustrias adhiberi: grauem sibi iniuriam inferri ab eius dictis, qui
 affirmabat, ab ipsis in suam sententiam indecoris artibus alios
 pertrahi: suam à se sententiam in Conuentibus haud exponi, vt
 in comperto erat; & vnice se in votis habere, vt cuncta per con-
 cordiam & animorum coniunctionem peragerentur, arduitate re-
 rum exæquatâ, & dissidijs conciliatis.

Respondit Lunensis, Se numquam in animum induxisse, quid-
 quam minùs honestum ab eiusmodi viris confectum; sed fateri, au-
 ditas à se fuisse graues susurrations ob eos priuatos cœtus, qui in
 ipsorum ædibus habebantur, eò viginti Italis, & duobus solùm
 Hispanis, totidemque Gallis accitis. Contrà Legati: Cùm ipso-
 rum munus esset, sicuti dixerant, difficultates amouere, & con-
 trouersias componere, id effici ab ipsis non posse absque illorum
 consilio & ope, quos ad hoc idoneos putarent, & absque eorum-
 dem accitu, pro suo arbitratu: vbi etiam si verum fuisset, Italos
 longè maiori quàm alios frequentia interesse, non tamen id disso-
 num videri, cùm Synodo centum quinquaginta ex Italis adessent,
 reliqui verò ex alijs Prouincijs omnino septuaginta: sed ne id qui-
 dem actum esse, cùm inducerentur complures ex varijs nationi-
 bus, ac præsertim duo Cardinales, & Oratores Ecclesiastici Cæ-
 saris ac Regis Poloniæ; & ipsum quoque, si esset Ecclesiasticus, in
 eos cœtus conuenturum fuisse, visurumque quo pacto & cur con-
 uocarentur. Ex huiusce colloquij tenore liquet, an illud vitupera-
 tionem mereretur, quâ priuatim Lunensis ipsum carpsit, ex affirma-
 tione Suauis, quòd contradictionem inuoluerit, hoc est, quod Le-
 gati

Pars III.

H h h h

gati

Huius di-
 plomatis
 summa missa
 fuit ad Cri-
 uellum Nun-
 tium . 4. Au-
 gusti, & extat
 in monumē-
 tis Gualteri,

Trident.
 II

1563. gati tueri cœpissent condecensiam anteferendi plurimum Italos, postea verò conclusissent, ostendentes, magno haberi in pretio reliquas etiam nationes. Absolutum est colloquium utrisque acquiescentibus, cum polliceretur Lunentis, daturum se operam celeritati, suosque Præsules hortaturum ad moderata comprobanda.

Memoratum colloquium Legatos aliquantulum recreauit, qui Pontifici illud significantes, simul responderunt ad articulum suspensionis, ab illo insinuatam, sed vnà reiectum, dicentes, Ex humanis rationibus posse Principes alieno esse animo à terminatione Synodi, cum id temporis neque Cæsari, neque Galliarum Regi facile aut opportunum foret gladium in hæreticos educere, pro eo ac videbantur obstringi, vbi primum terminaretur Synodus, in qua hæretici damnabantur. Etenim cum ea ipsis postulantibus fuisset coacta, ad eosdem executio pertinebat. Hoc posito, si optimum, in Synodi confectione situm, fieri non posse noscebatur, quod euitaretur pessimum, in dilatione futurum, accipiendum esse minus malum, videlicet suspensionem, dummodò iidem Principes eam poscerent: Pontifex verò nec esset nec appareret huius consilij motor; quin aperte constaret, ab eo, quod in se erat, nihil operæ studijque prætermisum quò finiretur. Verum haud ita multò post in ipsis & suspensionis meditatio extincta est, & ardor ob verba Lunentis diminutus.

Litteræ
Borromæi
ad Legatos
11. Aug. &
Legatorum
ad Borrom.
9. Aug. 1563

De suspensione nouas litteras Româ acceperunt, quibus Pontifex illam omnino recusabat, iubens eos progredi prout Dei obsequium putarent. Confirmabat, se ne consilium quidem habere velle de emendationis capitibus ad se missis, sed cuncta in ipsorum Synodique iudicio reponere: rebus ipsi prospicerent ex illius voluntate, prout maior pars arbitraretur, à minori minimè retenti.

Hæc Pontifex: sed Lunentis Legatis postea significauit: Si priuatos illos cœtus illi cogent in posterum, se quoque domum suam conuocaturum cunctos Præsules Regi subiectos, tum Hispanos tum Italos, adiectâ ipsis prohibitione ne Præsidium cœtus adirent. Verumtamen ea denuntiatio quantò terribilior visa est, tantò, sicuti cordatis hominibus sæpè accidit, ex tenui executionis verisimilitudine minori Legatis terrori fuit. Id enim causam præbuisset Synodi dissoluendæ, contra expressam à Rege Catholico voluntatem: præterquam quòd inter se pugnabant hinc querimonia quòd in huiusmodi conuentibus pauci essent Hispani, hinc prohibitio, ne quisquam ex Hispaniarum subditis eò conueniret. Quamobrem Legati leni responso reddito consuetudinem

nem suam reipsa profecuti sunt. Tantummodò, quoniam intelligebant, à summis viris, cum ipsorum minæ videntur despectæ, & quouis effectu vacuæ, tametsi per impetum iræ ab ipsis pronuntiata, existimationis ergò illas promoueri, priuatos cœtus è suis ædibus in ædes Præsulum transtulere, se quidem ab illis abstinentes, ac postea summam sententiarum rationumque edoceri curantes.

10 Sed tantumdem illis lætitiæ attulit quod à Venetis Oratoribus expositum est, qui nomine Senatus ad conficiendam Synodum hortati sunt, omnemque ipsorum opem obtulerunt, præsertim apud suæ ditionis Præsules, significantes, eam Rempublicam ad id moueri tum communis boni studio, tum singulari erga Pium beneuolentiâ. Quod in volumine litterarum Vicecomitis, alijsque monumentis lectum à Suauis, & à se fuisse repertum, ipsi displicuit, & silentio obuolui placuit. Et quidem hi quos diximus Oratores per eos dies in Synodo insignem gratificationem acceperant. Vingtiquinque Patribus commissa fuerat, sicuti dictum est, causa Grimani Patriarchæ, de cuius vita ac fama multa cum laude ac beneuolentiâ illis verba fecerat Moronus. Vnus inter viginti quinque Iudices numerabatur Martinus de Corduba Dominicanus, Episcopus Durtonensis; cum hic autem iamiam Mediolanum iturus esset ad Sessæ Ducem fratris filium inuisendum, Oratores Veneti petiere, vt ante illius profectionem sententiæ dicerentur. Assensere Legati, prætermisso die decimotertio Augusti generali conuentu, quò loctis daretur illi peculiari, in quo septem planè horæ consumptæ sunt, & interfuere cuncti Iudices, excepto Præmissiensi Episcopo, qui ægrotabat. Vnanimes consensere, in quadam epistola, multis antè annis à Patriarcha ad suum Vicarium Vtinesem scripta de enuntiationibus, à quodam concionatore dictis in argumento Prædestinationis (in qua epistola nitebatur accusatio) nullum esse verbum quod damnari mereretur; quin nec eiusmodi, quod non reperiretur aut in sancto Augustino, aut in sancto Prospero, aut in sancto Bernardo, aut in sancto Thoma, similibusque Doctoribus; ita quoque visum fuisse cunctis Theologis, quibuscum rem communicarant. Solùm Guerrerus & Ayala aliquâ restrictione vsi sunt, dicentes, Se quoque in eandem opinionem conuenire, sed nondum adhibito à se studio contentos esse, petieruntque sententias, super ea causa à Theologis Romæ scriptas. Quibusdam opinio fuit, in ea epistola Theologiæ scholasticæ possessionem haud præ se ferri, sed in quadam apologia, à Grimano postea

H h h h 2

1563.
Litt. Legat.
ad Borrom.
23. Ap. 1563

fLitt. Legat.
ad Borrom.
14. Augusti
& Vicecom.
14. & 16. Au-
gusti 1563.
g Litteræ la-
diētis 2. Au-
gusti 1563.

1563. ad eam defendendam confecta, dubitationem omnem detergi. Præfides à Iudicibus petierunt, vt suam quisque sententiam scripto breuiter traderet, quò forma iudicij seruaretur: & Veneti Oratores cursorem illicò ad Senatum misere, quò de euentu eum facerent certiozem. Legati quoque de eodem scripserunt ad Pontificem^b, qui postea scriptis responditⁱ, Vt quod æquum erat perageretur. Quare subsecuto mense lata fuit de Grimano sententia, quemadmodum ostendemus: sed per euentum illi similem, quo quispiam calculi doloribus diu afflictatus, ac postea ob vnum grandioris molis calculum extractum ingenti affectus lætitiâ, adhuc tamen alios inter intestina ignorans retinet, quibus insanabile & impedimentum & tormentum ipsi perdurat.

^bLitteræ Borrom. ad Legat. 25. Augusti 1563.
ⁱ 17. Septembris 1563.

Interim oportet vt ab alijs externis negotijs, quamquam ad Synodum spectantibus, narrationem ad ea reuocemus quæ in Synodo & à Synodo agitabantur.

C A P V T I V.

Patrum sententiæ de Matrimonio, ac præsertim de clandestino irrito reddendo, & liberorum contractu, absque parentum consensu; & de vinculo dissolueno adulterij causâ.

CVM haud intermissâ solertiâ per tot menses in cœtibus minorum Theologorum, & in peculiaribus Patrum conuentibus, de Sacramento Matrimonij, ac de ipsius abusibus disputatum esset, digestique Canones & Decreta, post Sessionem in maximo Conuentu sententiæ explicari cœptæ: consumptisque in eo quatuordecim cœtibus, tandem postremo Iulij die collectæ sunt^a. Plurimum supra reliqua disputatum & concertatum est, irrita nec ne declaranda essent matrimonia clandestina. Et quamquam Suis aliter recensent numerum sententiarum, innixus litteris Vicecomitis^b ad Borromæum; tamen Legati scripserunt, centum supra quadraginta quatuor voluisse vt ea irrita redderentur, aut aliquid confimile, cuiusmodi fuisset, homines inhabiles reddere ad hac ratione contrahendum; reliquos verò antiquæ consuetudini inhærisse: quam posteriorem sententiam dicebantur etiam secuti Osius & Simonetta^c, & Moronus inter vtramque anceps hærisse; sed ipsis non nisi in Sessione suffragio vtendum erat. Fieri tamen potuit, vt ambiguitas quorundam Episcoporum in sententia proferenda, ansam præbuerit, vt vario modo numerarentur. Verùm nec Patribus nouam legem promouentibus satisfecerat

^a Acta Arcis Æliæ. Diarium vltimo Iulij, & litteræ Legatorum ad Borrom. eodem die.
^b 2. Augusti 1563.

^c Constat ex epist. Vicecomitis ad Borromæum 12. Augusti 1563.

exam-